

Wie zal ^{roekeloosheid opzet} dat betalen?

Het zal je maar gebeuren: je treft de boot in de haven niet óp maar onder water aan? Gelukkig ben je verzekerd... Maar keert de verzekeraar ook in alle gevallen uit? Heb je de polis goed gelezen? Advocaat Frits Hommersom zet de belangrijkste schadezaken op een rij.

Bij een tochtje over het IJsselmeer word je midscheeps geramd door een ander schip. De motorsloep die altijd veilig was afgemeerd blijkt gestolen. Of je vaart in al je enthousiasme onder de brug je stuurhut eraf. Gelukkig ben je verzekerd, toch?

Bijna iedere bootbezitter heeft een meer of minder uitgebreide watersportverzekering ten behoeve van zijn grootste hobby. Er bestaan meerdere verzekeringsvormen waarbij de verschillen vooral liggen in de omvang van wat wordt gedekt. Iedere verzekeraar hanteert bijzondere clausules waarmee de zogenaamde dekkingsomvang wordt bepaald. Sommige polissen hebben een zeer uitgebreide dekking, andere polissen kennen juist veel uitsluitingen. Zo wordt in de ene verzekering schade veroorzaakt door 'eigen gebrek' expliciet wel gedekt en bij een andere verzekeraar niet. De ene verzekeraar dekt 'eigen schuld' en de andere sluit dit juist uit. Beruchte clausules zijn die van de uitsluiting van dekking in verband met 'onvoldoende onderhoud en onvoldoende zorg' en de schade veroorzaakt door 'geleidelijke inwerking van licht en/of vocht dan wel bepaalde verontreinigingen'. Sommige polissen

dekken een 'van buiten komend onheil', maar wat verstaan zij daar precies onder?

De echte stresstest voor uw watersportverzekering is vanzelfsprekend het moment dat u de verzekering nodig heeft bij schade. Wat zijn de verplichtingen over en weer bij een schadegeval en hoe gaan verzekeraars in uiteenlopende gevallen met schadeclaims om? De belangrijkste onderwerpen in de polisvoorwaarden lopen we na en illustreren we met een voorbeeld. Zo wordt duidelijk wat er van u verwacht wordt bij een schadeclaim en waar uw kansen liggen.

EÉN OORZAAK

Iedere schade heeft vanzelfsprekend een oorzaak. Ook al zijn er vele omstandigheden die samen tot de uiteindelijke schade hebben geleid, in het verzekeringsrecht geldt dat er slechts één rechtens relevante oorzaak wordt aangewezen die een gedekt dan wel uitgesloten evenement oplevert. Niet altijd is echter duidelijk welke omstandigheden zich daadwerkelijk hebben voorgedaan. Dit is het grote vraagstuk van de bewijslastverdeling: wat moet een verze-

kerde aanvoeren om een uitkering te krijgen en wat mag/moet een verzekeraar stellen om uitkering te weigeren? De kernwoorden hierbij zijn 'van buiten komend onheil', 'eigen gebrek', 'diefstal', 'eigen schuld, opzet en roekeloosheid'.

De wet schrijft in het algemeen voor dat de verzekerde als eisende partij in beginsel moet bewijzen dat zijn schade is veroorzaakt door een evenement dat wordt gedekt in de polisvoorwaarden. Bij benoemde schadeoorzaken zal een verzekerde dus een van deze oorzaken moeten aantonen. Maar redelijkheid en billijkheid zijn hier ook op van invloed, het gaat niet alleen om de letterlijke uitleg van de polisvoorwaarden.

GEBREK EN ONHEIL

Verzekeringen spreken van 'eigen gebrek' als een 'minderwaardige eigenschap van een bepaalde zaak die in het algemeen bij zaken van gelijke soort niet verwacht hoeft te worden'. In goed Nederlands: de schade moet vallen buiten dat wat van je van het betreffende voorwerp had mogen verwachten. En normale slijtage telt niet mee als gebrek. De wet sluit in principe schadevergoedingsverplichting vanwege eigen gebrek uit. Mocht eigen gebrek wél zijn meeverzekerd, dan moet dat dus expliciet in de polisvoorwaarden zijn opgenomen. Is eigen gebrek niet gedekt, zoals in de meeste gevallen dus, dan hoeft de verzekerde bij een schade niet meer te stellen dan dat een evenement niet voortvloeit uit een eigen gebrek. In dat geval is er namelijk sprake van een van buiten komend onheil, een tot schade leidend gevaar dat zijn oorsprong heeft 'buiten' de verzekerde zaak. Van buiten komend onheil is over het algemeen wel meeverzekerd.

Wanneer een verzekerde een claim indient op grond van een verzekerd eigen gebrek, zal dit vaak door een expert/deskundige moeten worden bevestigd. In het geval dat dit eigen gebrek kan worden aangetoond, zal ook uitkering dienen te volgen.

Schip onder water

Een fraai voorbeeld van een samenloop van van buiten komend onheil en eigen gebrek (die overigens in dit geval beide waren verzekerd) is het volgende: Meneer Dop geeft opdracht zijn schip vanuit de winterberging te water te laten. Drie dagen later treft hij het schip op de kiel op de bodem van de haven aan. Technisch onderzoek wijst uit dat er een scheur aan de achterzijde van de kiel is en dat door die scheur het water naar binnen heeft kunnen komen. Uitgebreide

technische rapportage leert dat dit soort specifieke zeilschepen een verzwakte kiel/romp-verbinding kent waardoor deze scheur heeft kunnen ontstaan. Verzekerde beroept zich dus op eigen gebrek. De verzekeraar stelt echter dat er sprake is van een schade die is ontstaan op een plaats waar al eerder een reparatie heeft plaatsgevonden. Voorts stelt de verzekeraar dat deze schade niet spontaan kan zijn ontstaan.

Nader onderzoek leert dat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid het schip te hard op de bok is geplaatst en dat daardoor de scheur heeft kunnen ontstaan. Een geval van buiten komend onheil dus. De deskundige bevestigt na zijn eerste rapport desgevraagd nogmaals dat op die plaats geen eerdere reparatie heeft plaatsgevonden en dat de schade uitsluitend heeft kunnen ontstaan doordat het laminaat op die plek verzwakt was door de constructiefout. Een combinatie van een van buitenkomend onheil en eigen gebrek dus! De rechtbank concludeert tot eigen gebrek, dat is gedekt in de polisvoorwaarden en de verzekeraar moet uitkeren. In dit geval waren zowel eigen gebrek als een van buiten komend onheil gedekt, maar wat zou de verzekeraar hebben gezegd wanneer dat niet het geval was geweest? In dat geval had de verzekerde dus geen uitkering gehad op basis van eigen gebrek en was het zwaartepunt van de discussie komen te liggen op de vraag of er inderdaad een van buiten komend onheil was geweest in de vorm van het te hard opboksen van het schip. En zou de jachthaven wellicht een claim tegemoet kunnen zien.

Bij veel verzekeringskwesties, zoals ook hiervoor beschreven, komt een expert kijken. Sterker nog: bijna iedere schadeclaim wordt door een expert van de verzekeraar onderzocht en bijna altijd volgt de verzekeraar diens standpunt. De invloed van een expert op de bewijslastverdeling is dus erg groot en om die reden dienen de bevindingen van de experts ook kritisch getoetst te worden. Komt een zaak voor de rechter, dan mag die bepalen hoeveel waarde hij hecht aan de bevindingen van een deskundige die de conclusies van de verzekeringsexpert toetst. Maar bij een afwijkend oordeel zal hij dit oordeel toch moeten motiveren.

DIEFSTAL

Bij een schadeclaim wegens diefstal is het doorgaans lastig om bewijs te leveren van deze diefstal. De boot is weg, wat moet je er nog meer van zeggen? Om die reden wordt in de jurisprudentie aan het leveren van bewijs van de diefstal geen al te zware eisen gesteld. In principe is het doen van aangifte bij de politie voldoende. In een enkel geval, zoals hieronder, voert de verzekeraar feiten en omstandigheden aan die de stelling van verzekerde over diefstal onvoldoende aannemelijk maken. En ligt er bij deze toch een zwaardere bewijslast.

De ruilpartij

Mevrouw Bos claimt een schade-uitkering wegens verduistering van haar motorschip. Nader onderzoek door de verzekeringsexpert leert dat mevrouw Bos in een bepaalde verhouding stond tot ene meneer Dries. Deze meneer Dries zou het schip van verzekerde regelmatig hebben gebruikt en hij zou het ook voor mevrouw Bos gaan verkopen. Daarna verdwijnt het schip. Volgens meneer Dries heeft hij het schip met mevrouw Bos geruild en wel tegen een partij meubelen. Verzekeraar wijst de schade af met als argument dat er geen sprake is van verduistering, maar kennelijk van een tussen partijen

gesloten ruilovereenkomst. En in die verhouding is voor haar geen rol weggelegd.

Verzekerde heeft inmiddels aangifte gedaan van verduistering. Zij legt de zaak voor aan het KIFID, het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening. Die oordeelt dat verduistering is gedekt volgens de polisvoorwaarden en dat aan de bewijslast van verduistering volgens de jurisprudentie geen al te zware eisen gesteld hoeven te worden. Verzekerde hoeft slechts voldoende aannemelijk te maken dat er van verduistering sprake is. Deze aannemelijkheid wordt al gevonden in het feit dat verzekerde aangifte heeft gedaan bij de politie. Het KIFID oordeelt dat verzekeraar gehouden is om tot uitkering over te gaan.

Niet alle gevallen van diefstal worden gedekt. Als verzekerde heb je namelijk in het algemeen een zogenaamde zorgplicht om schade te voorkomen. Dit betekent dat je de normale voorzorgsmaatregelen moet nemen en met betrekking tot de verzekerde zaken de gebruikelijke voorzichtigheid in het oog dient te houden. Ook wordt wel eens gesproken van het begrip 'zorgdragen als een goed huisvader'.

Normale slijtage telt niet mee als 'eigen gebrek'

Diefstal bewijzen is lastig; aangifte doen is daarom voldoende

Roekeloosheid valt zeker onder de **noemer** grove schuld

Geen kettingslot

Meneer van Buren had zijn schip afgemeerd in een bewaakte en afgesloten haven, maar niet aan een kabel of kettingslot. Zijn schip wordt gestolen en de verzekeraar keert niet uit. Deze beroept zich in dit geval op eigen schuld. Hoe licht de schuld in dit geval ook was vanwege de afgesloten haven, de verzekeraar vond dat meneer Van Buren te weinig voorzorgsmaatregelen had genomen om diefstal te vermijden.

Lees bij het aangaan van de verzekering zorgvuldig de polisvoorwaarden om te controleren onder welke gevallen er wel of geen dekking bestaat. In het algemeen mag toch gesteld worden dat, hoe klein het bootje ook is, wanneer er geen kettingen of sloten zijn aangebracht je toch wel het hele grote risico loopt dat de verzekeraar concludeert tot nalatigheid/eigen schuld en dus niet tot uitkering overgaat.

SCHULD EN SCHADE

De wet sluit schadevergoedingsverplichting wegens schade die is veroorzaakt door 'opzet' of 'roekeloosheid' uit. Tot enige jaren geleden was ook iedere vorm van 'eigen schuld', of dit nu licht of zwaar was, uitgesloten. Inmiddels is de hoofdregel dat er dekking is voor schade wegens lichte schuld - in tegenstelling tot wat we bij meneer Van Buren zagen -, en geen dekking bij grove schuld. Roekeloosheid valt zeker onder de noemer grove schuld.

Overboord

Meneer Redder stapt enigszins ongelukkig in zijn zeilboot en valt overboord. Zijn schip gaat ervandoor en loopt kilometers verder op de basaltblokken van de dijk. De verzekeraar beroept zich erop dat er sprake was van opzet dan wel schade door schuld en dat meneer

- Redder nalatig was geweest in de manier waarop hij wilde vertrekken. Meneer Redder had namelijk het schip al getuigd voordat hij instapte en dat vond de verzekeraar roekeloos en onzorgvuldig. De verzekeraar keerde niet uit.

Belangrijk is dat de betreffende wetsartikelen van regelend recht zijn, dat wil zeggen: niet dwingend zijn. De verzekeraar kan lichte schuld bijvoorbeeld uitsluiten, maar kan er ook voor kiezen om een polis te ontwikkelen waarin roekeloosheid juist is opgenomen. Alleen 'opzet' kan in principe niet worden verzekerd, omdat een dergelijke overeenkomst in strijd met de goede zeden en/of de openbare orde zou zijn.

De stuurhut

Meneer De Vries heeft in februari 2011 een aanzienlijke brand aan boord van zijn steilsteven gehad. De schade was ongeveer 150.000 euro. Er werd een nieuwe binnenbetimmering en een nieuwe teakhouten stuurhut op het schip aangebracht. De verzekeraar keerde uit aangezien dit onder de polisvoorwaarden viel. Op 18 juli jongstleden wordt de verzekeraar gebeld dat De Vries op een van zijn eerste vaartochten zijn splinternieuwe stuurhut onder de brug eraf heeft gevaren. Een duidelijk gevalletje eigen schuld toch? Gelukkig voor meneer De Vries heeft deze verzekeraar expliciet eigen schuld meeverzekerd in de polisvoorwaarden. Tenzij er opzet kan worden aangetoond mag hij opnieuw hopen op uitkering.

AANSPRAKELIJKHEID

Bij aanvaringen speelt de aansprakelijkheidsverdeling een grote rol. Is de schade bij een aanvaring volledig te wijten aan één partij of hebben misschien beide partijen schuld?

De sleepschade

Meneer Jansen loopt met zijn zeilboot bij het binnenvaren vast in de monding van een rivierhaven. Hij werpt een lijntje uit naar een derde om hem vlot te trekken naar buiten. De boot schiet los en komt

vervolgens hard tegen een afgemeerde woonboot aan. De eigenaar van de woonboot stelt de eigenaar van de zeilboot aansprakelijk. Meneer Jansen wordt uiteindelijk veroordeeld in de schade aangezien hij onvoldoende zorg had betracht bij het slepen. Zo werd zijn schip achterstevoren losgetrokken en was de sleeplijn veel te lang. Jansen kon zijn schade niet verhalen op de sleepboot, want die gegevens had hij niet genoteerd.

Goed zeemanschap

Twee zeilschepen komen op het IJsselmeer in aanvaring. Het schip van meneer Van Vuren voer over bakboord en dat van meneer Bult over stuurboord. De aanvaring vond plaats in open water en beide schepen waren gelijkwaardig. Volgens de voorrangregels heeft het schip met de giek over bakboord voorrang op het schip met de giek over stuurboord. In principe had het schip van Van Vuren dus voorrang. De verzekeraar van meneer Bult erkende dat het schip van meneer Van Vuren voorrang had. Maar op basis van de schade en hetgeen door de politie in het proces-verbaal was vastgelegd, moest worden geconcludeerd dat meneer Van Vuren onvoldoende maatregelen had genomen om schade te vermijden en dat deze niet had voldaan aan de eisen van goed zeemanschap. Meneer Van Vuren was in de visie van de verzekeraar tekort geschoten in de zorg voor de veiligheid niet alleen ten aanzien van het eigen schip maar ook ten aanzien van het schip van meneer Bult. De bemanning had namelijk geen uitkijk gehouden en niet tijdig geanticipeerd op de bewegingen van andere schepen en dus maatregelen nagelaten om een gevaarlijke situatie te voorkomen, in afwijking van de voorschriften als neergelegd in het Binnenvaart Politie Reglement. Uit de schaderapportage bleek bovendien dat het schip van meneer Van Vuren het schip van meneer Bult midscheeps had geramd. Uiteindelijk werd een aansprakelijkheidsverdeling overeengekomen waarbij meneer Van Vuren, ondanks dat hij voorrang had, voor 25 procent aansprakelijk werd gehouden voor de totale schade. ⚓

Enkele tips bij schade

Noteer bij een aanvaringsschade alle omstandigheden en ook in ieder geval de namen van getuigen en partijen die bij de schade zijn betrokken. Check of er een rapportage is van de waterpolitie.

Wanneer schade wordt afgewezen op grond van onvoldoende zorg of bijvoorbeeld eigen gebrek, zal dat doorgaans gebeuren aan de hand van een expertiserapport dat namens de verzekeraar wordt opgesteld. In de polisvoorwaarden bestaat doorgaans echter het recht op contra-expertise en maak daar vooral gebruik van! Vaak voorzien de polisvoorwaarden ook in een procedure wanneer beide

experts van mening verschillen. In dat geval wordt een derde deskundige benoemd. Onder alle omstandigheden geldt: leg je niet te snel neer bij een afwijzing door een verzekeraar, maar dwing deze om gemotiveerd en inhoudelijk aan te geven waarom deze vindt dat juist in dit specifieke geval er geen dekking zou bestaan op grond van de polisvoorwaarden. Daarnaast bestaat vaak de mogelijkheid om, al dan niet met behulp van een deskundige, met de verzekeraar in discussie te gaan, waarna vaak toch wel een regeling kan worden bereikt die aan een evenwichtige belangenbehartiging van beide partijen recht doet. Wanneer de verzekeraar is aangesloten bij

het KiFiD kun je op relatief eenvoudige wijze het geschil bij de ombudsman verzekeringen indienen en zal deze een al dan niet bindend oordeel geven.

Tot slot: staar je niet blind op alleen de premie! Kijk hoe de verschillende verzekeraars hun dekking hebben geregeld. Wordt eigen gebrek verzekerd? Zijn 'onhandigheden' zoals die van meneer Redder, die onder eigen schuld vallen, ook gedekt? Controleer ook wat bijvoorbeeld de uitkering is bij een total-loss situatie: wordt de dagwaarde uitgekeerd of is er verzekerd op basis van getaxeerde waarde of nieuwwaarde. Dit kan groot verschil maken!